

Anàlisi de l'impacte econòmic del procés independentista català

Tesina 2017 - 2018
Màster de Comerç i Finances Internacionals

Mihaela Popescu
mia_mp@yahoo.com

Universitat
de Barcelona

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ.....	4
2.	L'ORIGEN DEL PROCÉS INDEPENDENTISTA	6
	El pre-procés	6
	El procés	6
	El post-procés.....	7
3.	IMPACTE ECONÒMIC.....	8
3.1	Dades del marc econòmic català.....	9
	Producte Interior Brut (PIB)	9
	Índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH).....	10
	Estrangers a Catalunya.....	11
	Altres dades.....	11
3.2	CANVIS DE SEU SOCIAL.....	13
3.3	INVERSIÓ ESTRANGERA A CATALUNYA:.....	17
	Empreses estrangeres a Catalunya	18
3.4	EXPORTACIONS	20
3.5	TURISME A CATALUNYA	22
	Factors interns:.....	22
	Factors externs:.....	22
	Dades a destacar:	23
4.	BREXIT: POSSIBLE EXEMPLE PER CATALUNYA.....	25
	Tipologia de possibles escenaris	26
	Oportunitats de col·laboració	27
	Impacte en el volum de comerç.....	28
	Impacte del benefici comercial	29
	Impacte en la migració	31

Mihaela Popescu

Anàlisi de l'impacte econòmic del procés independentista català

Tesina 2017 – 2018

Impacte fiscal	32
Por de perdre la innovació	32
Incertesa negativa en el mercat farmacèutic.....	33
Alerta pels subministrament d'aliments	34
És el Brexit un exemple per Catalunya?	35
5. CONCLUSIONS	36
6. BIBLIOGRAFIA	38

1. INTRODUCCIÓ

El diumenge 1 d'octubre del 2017 tot un país es va paraitzar per uns fets que segurament formaran part de la història, la celebració d'un referèndum considerat inconstitucional i que atempta contra la unitat d'Espanya. Aquest fet va ressuscitar el conflicte entre la societat catalana i les autoritats estatals. Centenars de persones van resultar ferides i es va fer ressò als mitjans de comunicació de tot el món. Tot això per una causa que fa anys que es present: la independència de Catalunya.

La lluita per una Catalunya independent té uns antecedents històrics evidents. Es podria parlar de l'independentisme polític català des de l'abolició de les Constitucions catalanes amb els Decrets de Nova Planta, després de la Guerra de Successió, on hi van haver diversos moviments populars que reivindicaren, de forma més o menys explícita, una república catalana en els diversos alçaments que sacsejarien Catalunya al llarg del segle XIX.

L'independentisme català es basa sobre el principi que Catalunya és una nació, al·ludint a una diversitat d'arguments que tenen una base comuna en el dret a l'autogovern, l'autogestió financera, la capacitat de decidir sobre el model socioeconòmic, la defensa de la cultura i la llengua catalanes, la preservació del dret civil català, alhora que també la poden motivar sentiments de pertinença o motius històrics.

Per situar-nos, en la primera part del treball explicarem breument diferents etapes del Procés Independentista Català modern. L'etapa més recent no la donarem per acabada ja que la determinació de Catalunya per ser independent encara es troba en debat.

Els esdeveniments recents han provocat una sèrie de conseqüències. En aquest treball ens centrarem i estudiarem l'impacte econòmic dels fets socials i polítics de l'any 2017 i 2018. S'ha de tenir en compte que aquest estudi és sobre fets molt actuals i que encara han de continuar. Analitzarem les dades socioeconòmiques més recents per veure de quina manera han reaccionat els sectors més importants de l'economia catalana i també els indicadors macroeconòmics.

L'objectiu del treball es concentra en profunditzar en aspectes com dades del marc econòmic català, la problemàtica del canvi de seu social de les empreses, la inversió estrangera a Catalunya, les exportacions i finalment el turisme.

D'altra banda, per tal de poder obtenir una visió més àmplia de possibles conseqüències en l'economia estudiarem el cas del Regne Unit i la seva retirada de la Unió Europea. En aquest cas tindrem en compte diferents casos hipotètics que es podrien donar segons la negociació de la seva

Mihaela Popescu

Anàlisi de l'impacte econòmic del procés independentista català

Tesina 2017 – 2018

retirada. La sortida del Regne Unit de la Unió Europea suposa un impacte econòmic molt fort. Actualment la seva economia està creixent, l'atur és baix i els salaris reals estan augmentant. La relació econòmica futura del Govern Britànic amb la UE i un comerç mundial independent seran claus pel futur del comerç europeu i global. La retirada del Regne Unit es convertirà en un dels factors que influiran en el creixement econòmic. Estudiant aquest cas podríem entendre què pot suposar una ruptura i aplicar-ho anàlogament a Catalunya.

2. L'ORIGEN DEL PROCÉS INDEPENDENTISTA

En aquest apartat resumirem de manera breu quin ha sigut l'origen del procés independentista català. Per tal d'entre-ho millor dividirem aquest procés en tres etapes: **pre-procés**, **procés** i **post-procés**. El pre-procés fa referència als inicis de l'independentisme, els primers fets polítics i socials. El procés implica la retallada de l'Estatut, polítiques d'austeritat, eleccions i canvis polítics, les manifestacions anuals de l'Onze de Setembre i finalment els fets del setembre i octubre de l'any 2017. Finalment el post-procés representa l'etapa que va començar amb la declaració sense efecte jurídic de la Independència de Catalunya i que continua dia d'avui.

El pre-procés

El **pre-procés** podem dir que es va iniciar amb la consulta popular d'Arenys de Munt el 13 de setembre del 2009, quasi un any abans de la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut de Catalunya. Aquesta consulta per la independència va ser replicada a centenars de municipis catalans i també a Barcelona. Les votacions van ser simbòliques i el seu objectiu va ser la inclusió del dret a decidir i la independència de Catalunya dins l'agenda mediàtica i fins i tot política.

El procés

L'origen del **procés** cal anar-lo a buscar a l'any 2010 quan va començar a augmentar el pes del moviment independentista català arran la manifestació sobiranista que es va realitzar com a resposta a la sentència del Tribunal Constitucional d'Espanya. Aquest òrgan no judicial va decidir retallar l'Estatut que la ciutadania catalana havia aprovat en referèndum l'any 2006.

A continuació, el procés va estar propulsat a través de sis grans mobilitzacions independentistes que s'han celebrat cada 11 de setembre, la Diada Nacional de Catalunya, des de l'any 2012 i fins l'actualitat. Aquestes mobilitzacions han posat la Independència de Catalunya en el centre del debat sociopolític i han fet canviar el mapa electoral cada vegada. Després de la manifestació multitudinària del 2012 es van convocar eleccions a on els partidaris de celebrar un referèndum sobre la independència van assolir la majoria parlamentària. En conseqüència, el Parlament va aprovar la Declaració de Sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya i es va formar un govern pro-referèndum. El nou govern va decidir convocar aquest referèndum el 9 de novembre de 2014, però no es va poder celebrar com a tal perquè el Congrés dels Diputats espanyol no ho va acceptar, motiu pel qual va ser substituït per una *consulta popular*. Aquesta consulta també va ser impugnada pel Govern d'Espanya i suspesa pel Tribunal Constitucional Espanyol, per la qual cosa el

Govern de Catalunya la va substituir per un procés participatiu que incloïa una consulta amb la mateixa pregunta i que es va dur a terme el mateix dia. Tot i les pressions dels governants i les institucions espanyoles més de 2 milions de ciutadans de Catalunya van anar a votar. Els vots partidaris de la independència van guanyar per majoria, es van convocar eleccions al Parlament de Catalunya, es va formar un govern independentista i es va aprovar la Declaració d'indici del procés independentista de Catalunya.

Posteriorment, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei del referèndum d'autodeterminació de Catalunya i la Llei de transitorietat jurídica i fundacional de la República el setembre del 2017 per tal de garantir la seguretat jurídica, la successió ordenada de les administracions i la continuïtat dels serveis públics en cas d'independència.

El post-procés

Podríem considerar que el **post-procés** va començar amb l'assalt de la policia espanyola a la Conselleria d'Economia i la detenció de catorze alts càrrecs de la Generalitat el setembre del 2017.

Aquesta etapa es caracteritza per la creació dels Comitès de Defensa del Referèndum (CDR), cèl·lules amb l'objectiu principal de defensar els col·legis electorals i la vetlla de l'1-O, dia que es va celebrar el Referèndum vinculant sobre la independència de Catalunya i posteriorment la declaració de la independència de Catalunya sense efectes jurídics imminents.

L'empresonament dels diputats del Govern de Catalunya i dels líders de les dues grans organitzacions independentistes, ANC i Òmnium, ha tingut un impacte social profund tant al carrer com a les xarxes socials. Aquests fets han trasbalsat profundament la política i la societat catalana i espanyola.

3. IMPACTE ECONÒMIC

L'any 2017 va ser un any marcat per l'**augment de la tensió en l'entorn polític català i espanyol**. El referèndum celebrat el dia 1 d'octubre i la proclamació de la DIU, 26 dies després, van fer que aquesta tensió esclatés en una **crisi política**. A continuació analitzarem l'impacte que han tingut tots aquests fets en l'economia catalana. Estudiarem dades econòmiques del període 2017 i 2018 i l'evolució dels sectors econòmics claus.

Els primers titular dels mitjans de comunicació alertaven sobre les conseqüències que la crisi política podria tenir en el sector turístic i també en el sector financer. La divisió empresarial ha sigut evident: una minoria d'empresaris s'han manifestat públicament, tan independentistes com no independentistes, mentre la majoria han seguit una normalitat constitucional i el compliment de l'Estatut.

El dia del referèndum, l'IBEX 35 va tancar en negatiu amb pèrdues de l'1,2%, fins a 10.255 punts. L'incert escenari que va deixar la jornada de l'1-O va passar factura a l'IBEX i als bancs catalans. Sabadell i Caixabank van ser els valors més castigats amb retallades del 4,5%. Posteriorment l'IBEX 35 es va caure un 1,9 % el dia 27 d'octubre després de la declaració d'independència aprovada pel Parlament de Catalunya.

El sector turístic definia la situació com «preocupant», hi havia incertesa i no es podia preveure fins a quin punt podria afectar el sector. En uns primers moments es temia una afectació per l'últim trimestre del 2017, que sol ser dels millors de l'any. Alguns hotelers de Barcelona van reconèixer que la situació havia causat un la preparació de plans de contingència davant la possibilitat que la crisi s'allargués. El comportament d'indicadors relacionats amb el sector turístic ha estat decebedor, malauradament és difícil separar quin percentatge d'aquesta deterioració es deu a factors estructurals, als atemptats terroristes del mes d'agost o als esdeveniments de Catalunya a partir del primer d'octubre.

Un tercer aspecte que va preocupar tant el món empresarial com els ciutadans va ser el canvi de seu social de les empreses. En els pròxims apartats estudiarem fins a quin punt aquesta amenaça es va convertir en realitat i si realment ha afectat l'economia catalana.

3.1 Dades del marc econòmic català

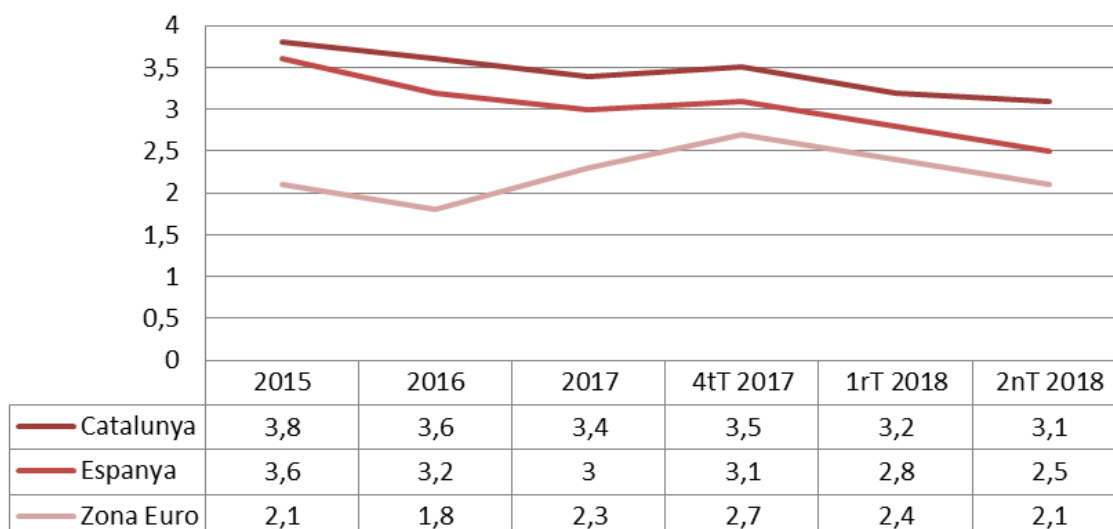
Producte Interior Brut (PIB)

El creixement del PIB de l'any 2017 va ser significatiu ja que va experimentar un 3,4 % d'augment. Tot i així, va ser més moderat que l'augment dels dos anys anteriors. L'any 2015 va arribar a un màxim d'un 3,8 % i el 2016 va ser d'un 3,6 %. De totes maneres es van superar les expectatives i el PIB va créixer per sobre de les previsions. Algunes institucions i mitjans de comunicació alertaven que la segona meitat del 2017 hi hauria una desacceleració pronunciada a causa de la incertesa viscuda arran de la celebració de referèndum de l'1 d'octubre del 2017 i dels fets que es van anar desencadenant posteriorment. Els números indiquen que durant l'any 2017 el **PIB català va mostrar un perfil trimestral dinàmic** amb creixements trimestrals d'un 0,9 % durant els tres primers trimestres i d'un 0,8 % el quart trimestre.

L'avanç trimestral del PIB, que han elaborat conjuntament l'Idescat i el Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, mostra que en el segon trimestre del 2018 l'economia catalana ha avançat un 0,7 % intertrimestral, de manera que es manté la taxa d'augment que es va registrar el primer trimestre. En termes interanuals, el creixement es mostra moderat, des d'un 3,2 % el primer trimestre fins a un 3,1 % el segon trimestre del 2018.

A continuació podem veure l'evolució del PIB català al llarg dels últims tres anys i la podem comparar amb l'evolució del PIB espanyol i el de la Zona Euro. Podem observar que el Producte Interior Brut català està per sobre i que aquest últim trimestre s'està recuperant.

Gràfic 1 – Producte Interior Brut (PIB) – % de variació interanual

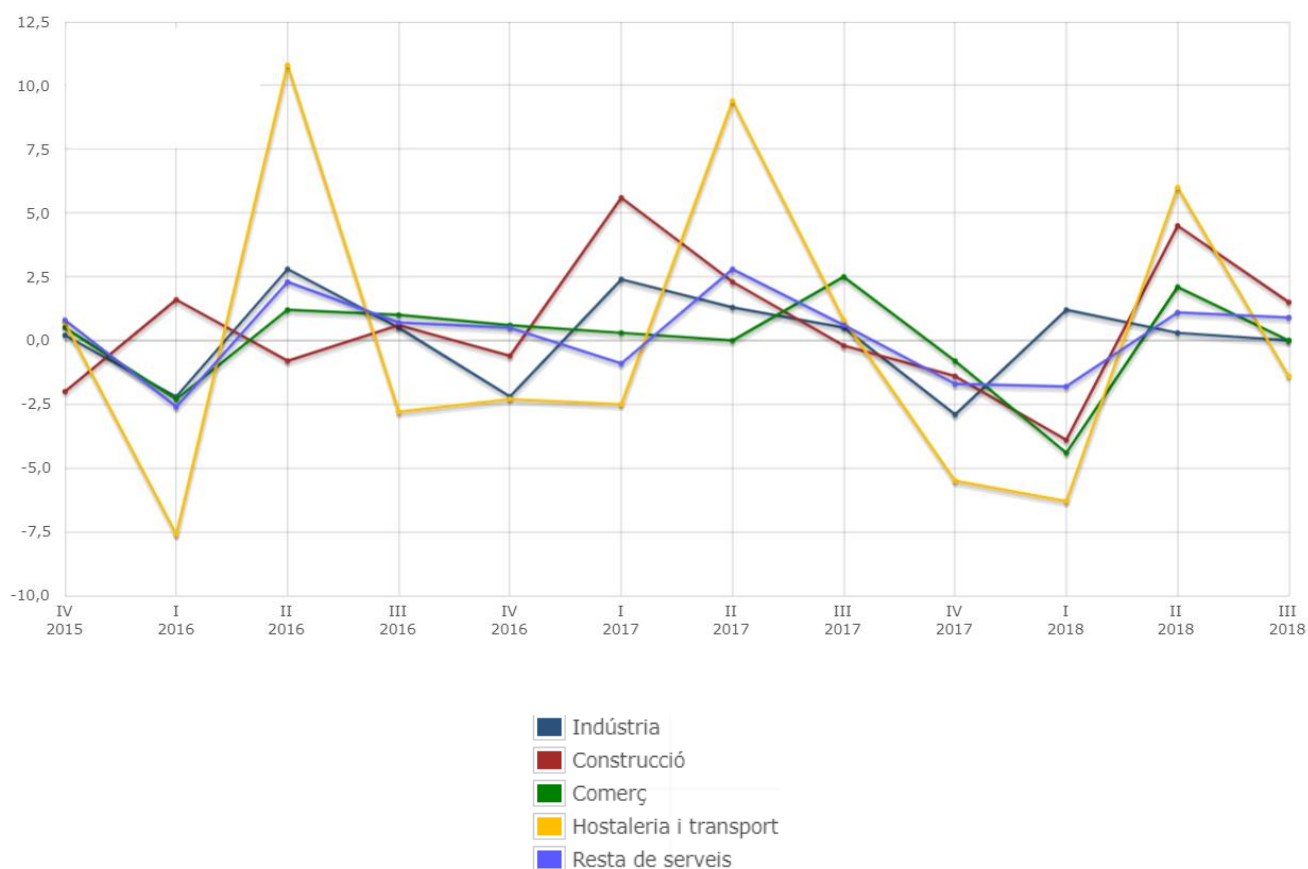
Font: elaboració pròpia. Dades: IDESCAT.

Índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH)

L'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) sintetitza l'opinió dels empresaris sobre la situació actual i futura de l'activitat del seu negoci amb l'objectiu d'anticipar l'evolució de l'economia. L'ICEH és el resultat de combinar la valoració de l'indicador de situació de la **marxa del negoci al trimestre anterior** (trimestre que ha finalitzat) i el **d'expectatives per al trimestre següent** (trimestre que s'inicia).

Aquest índex l'elabora IDESCAT utilitzant dades de l'INE. A continuació donarem una ullada a la variació trimestral del ICEH dels últims anys a Catalunya. Podem observar una tendència a la baixa pel tercer trimestre del 2017. Aquest decrement es va allargar fins a finals d'any quan finalment la confiança empresarial es recupera.

Gràfic 2 – Variació trimestral de l'Índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) per sectors Catalunya (4T 2015 – 3T 2018)

Unitats: Base 2013 I trim.=100.

Font: Idescat i INE.

Estrangers a Catalunya

El nombre d'estrangers afiliats a la Seguretat Social també mostra una tendència d'augment durant l'any 2018. El percentatge de persones afiliades a la Seguretat Social durant el mes de juliol del 2018 va augmentar un 7,41% a Catalunya respecte el mateix mes del 2017, segons va informar el Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social. Concretament, al mes de juliol del 2018 hi havia 499.924 afiliats. Aquest número representava un increment del 2,10% en relació al mes de juny. Del total, 370.593 pertanyien al règim general, 20.998 al Sistema Especial Agrari, 32.519 al de la llar, 74.947 als autònoms i 868 al règim del mar. D'altra banda, el 32,8% dels afiliats estrangers pertanyien a països de la Unió Europea amb el col·lectiu romanès en primer lloc (50.345), mentre que el 67,2% eren originaris de països de fora de la UE. En aquest cas el primer, el Marroc, amb més 64.482 afiliats.

Altres dades

Els indicadors més recents apunten a una situació favorable per l'economia. L'índex **PMI** (Purchasing Managers' Index - indicador macroeconòmic que intenta reflectir la situació econòmica d'un país) indica una tendència positiva especialment als serveis, amb una ocupació que creix a taxes elevades i amb un creixement de l'activitat comercial i de les noves comandes, de manera que la tendència s'espera que segueixi positiva a curt termini. Per contra, l'encariment del petroli està afegint pressió a la inflació.

La demanda interna i la demanda externa van fer de motor per l'economia del 2017. L'any 2017, a grans trets, es va mantenir un patró de creixement equilibrat. Tot i que la demanda interna va créixer una mica més que el 2016 (3,1 % enfront del 2,7 %), ho va fer per l'acceleració de la inversió en **béns d'equipament**, mentre que **el consum privat** i la **inversió** en construcció van mostrar un creixement similar o més moderat que el 2016. En termes de contribució al creixement del PIB, la demanda interna va tenir una aportació de 2,7 punts, mentre que la demanda externa va seguir registrant un aportació positiva notable (0,7 punts), tot i que una mica més baixa que el 2016.

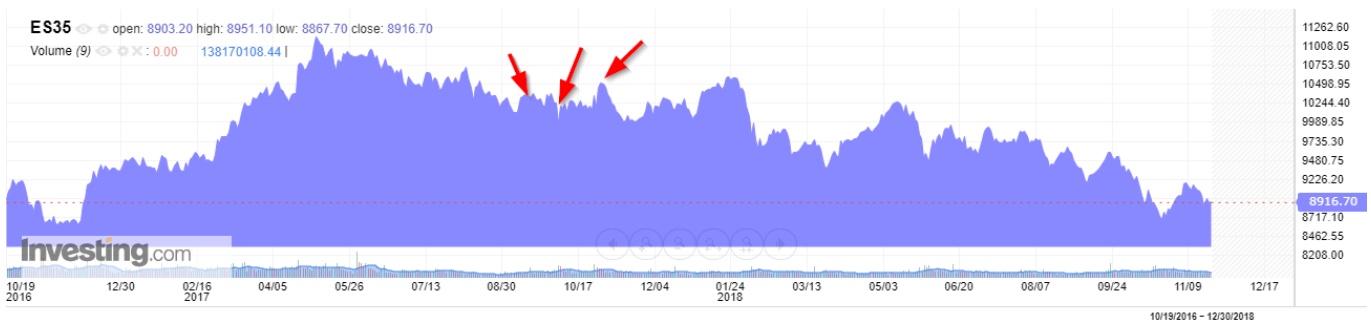
Pel que fa el **mercat borsari**, podem veure una evolució negativa de l'Íbex 35 al llarg del l'any 2017 i 2018. Es pot parlar d'un descens del 10% amb perspectives pessimistes. Aquesta evolució tan preocupant apunta a altres parts del món i als líders polítics com a principals responsables. Alguns

dels motius són: decisions d'en Donald Trump respecte els aranzels (Gestamp està tirant cap a una espiral baixista), la inestabilitat política i econòmica d'Argentina (empreses com Telefónica i Dia s'han vist molt afectades), la Lira Turca i la seva depreciació (BBVA ha baixat un 9%) i la inestabilitat econòmica d'Itàlia. A tot això també se li han de sumar els símptomes de retrocés en l'economia mundial i espanyola.

Tot i tenir passar per un mal període, l'Íbex no afectarà necessàriament l'economia. Els experts diuen que moltes vegades els camins de la borsa i de l'economia real tenen camins separats.

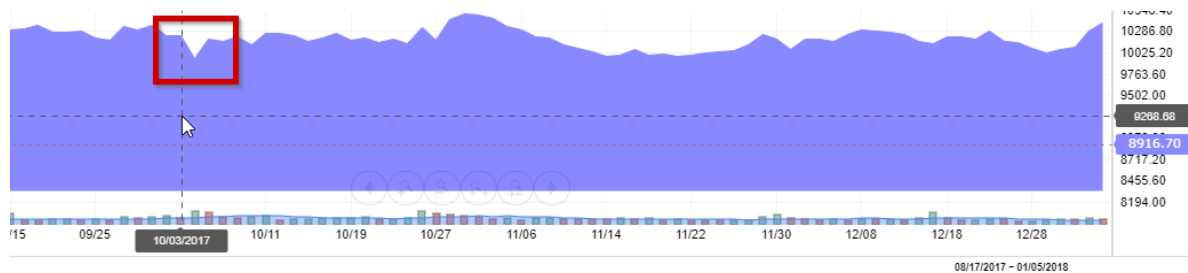
Relacionant-ho amb el nostre cas d'estudi, si observem el gràfic 3 i els tres punts marcats (20 de setembre – assalts policia, 1 d'octubre – referèndum i 27 d'octubre – declaració d'Independència) no es veu cap impacte a destacar en l'evolució de l'Íbex. Si observem l'ampliació al gràfic 4 podem veure que després de la celebració del Referèndum de l'1 d'octubre hi ha un petit descens que es podria relacionar amb els fets.

Gràfic 3 - Evolució de l'Íbex 35 (2017-2018)

Font: Investing.com

Gràfic 4 - Evolució de l'Íbex 35 (Agost 2017 - Maig 2018)

Font: Investing.com

En el cas dels principals mercats mundials de Deute Públic, durant el 2017 el bo espanyol a 10 anys va registrar una volatilitat reduïda i tipus continguts en una franja entre l'1,32% i l'1,89%. **La prima de risc** davant del bo de referència alemany iniciava l'any en 114 punts i tornava a nivells similars al tancament amb tensions puntuals sobretot a l'octubre derivades de la crisi política catalana.

3.2 CANVIS DE SEU SOCIAL

El dia 5 d'octubre del 2017 el Consell del Banc Sabadell va aprovar el canvi de la seva seu social a Alacant. L'entitat va comunicar que aquesta decisió va ser conseqüència de la inestabilitat política generada a Catalunya després de la celebració il·legal del referèndum de l'1 d'octubre i la possibilitat d'una declaració de independència. Aquesta notícia va iniciar un efecte dòmino i posteriorment entitats com Caixabank, Seat, Endesa o Gas Natural van anunciar que estudiaven el seu canvi de seu.

Tots aquests fets van generar molta incertesa a nivell econòmic i social. En aquest apartat hem estudiat amb més profunditat quin ha sigut l'impacte econòmic dels trasllats de les seus socials fora de Catalunya i quina és la realitat d'aquests fets.

L'1 de gener del 2018 hi havia **618.366 empreses actives a Catalunya**, un 1,5% més que un any abans. És la xifra absoluta més elevada dels últims nou anys, segons el *Directori Central d'Empreses* que publica l'Institut Nacional d'Estadística Espanyol (INE), tenint en compte el nombre de companyies actives segons on radica la seva seu social. Després d'una tardor marcada pel trasllat de seus socials, el 2017 va acabar amb 20 grans empreses (d'almenys 5.000 treballadors), tres menys que l'any anterior. Tot i això, el nombre d'empreses de més de 1.000 treballadors va augmentar en set i es va situar en 174, la xifra més alta des del 2007, quan l'INE va començar a elaborar l'estadística.

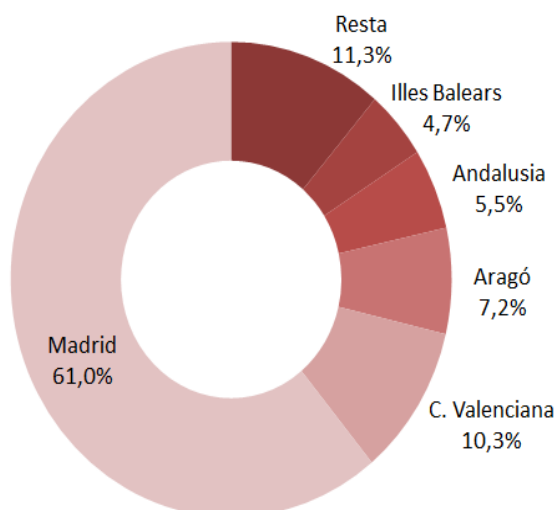
Segons l'estudi *Efectes dels trasllats de seus socials en l'Economia productiva de Catalunya – Setembre 2018* (realitzat pel Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya) **des de l'octubre de l'any 2017 fins a finals de juliol del 2018 s'han registrat 3700 trasllats de seus socials. Aquesta xifra equival al 0,59% del total d'empreses de Catalunya.**

S'ha de tenir en compte que una empresa pot tenir més d'un CIF i per tant el fet que 3700 CIFs s'hagin traslladat fora de Catalunya no vol dir que hagin marxat 3700 empreses. Moltes de les societats que han fet aquest traslladat pertanyen a grups empresarials, holdings, cadenes comercials i hostaleres. S'han identificat 652 societats (CIFs) que pertanyen a 324 grups empresarials. **Es calculen un total de 2501 decisions empresarials.**

A continuació podem observar gràficament les empreses que han traslladat la seva seu per sector econòmic i per destinació. Utilitzant les dades de l'informe hem pogut elaborar les següents gràfiques:

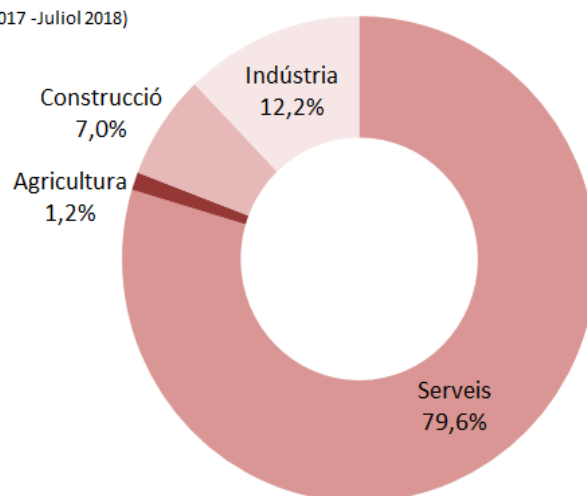
Gràfic 5 – Trasllat de seus socials de Catalunya per CCAA de destinació (Octubre 2017 – Juliol 2018)

Octubre 2017 - Juliol 2018

Gràfic 6 – Trasllat de seus socials de Catalunya per sectors econòmics (Octubre 2017 – Juliol 2018)

(Octubre 2017 - Juliol 2018)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del informe Efectes dels trasllats de seus socials en l'Economia productiva de Catalunya – Setembre 2018

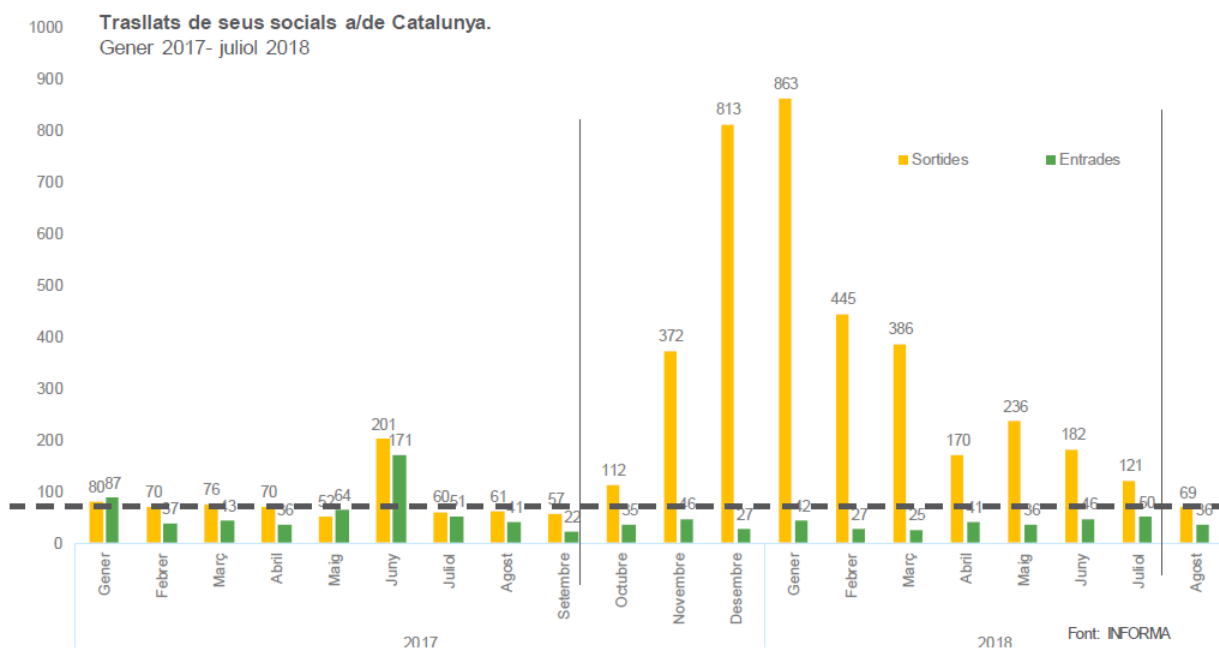
Font: elaboració pròpia a partir de dades del informe Efectes dels trasllats de seus socials en l'Economia productiva de Catalunya – Setembre 2018

Dades a destacar:

- Aproximadament el 80% de les empreses que han traslladat la seva seu social són empreses micro i petites empreses.
- Aproximadament el 80% pertanyen al sector serveis. Aquestes corresponen al sector comerç (26%), sector financer (22,2%), consultories i bufets jurídics (15,4%) i finalment al sector immobiliari (11%).
- El 61% han traslladat la seu a Madrid.

Tal com es pot veure al gràfic 7 podem observar que la situació s'ha tornat a normalitzar a partir del mes d'abril del 2018 i els percentatges dels trasllats han tornat a la seva tendència habitual. Actualment no s'han detectat dades sobre atur o trasllats de personal degut als canvis de seu.

Gràfic 7 - Traslats de seus socials – gener 2017 a juliol 2018

Font: Informa

Catalunya continua liderant en nombre d'empreses amb un 18,5% del total, és el territori de l'Estat espanyol amb el nombre més elevat d'empreses actives (618.366 societats), per davant de Madrid amb 538.917 empreses (un 2,42% més que l'any anterior).

Destaca el creixement de les empreses de major dimensió: les empreses de més de 200 treballadors creixen un 3,5% el 2017, percentatge superior al creixement de les microempreses (2,7%) i les petites empreses (2,8%).

Catalunya lidera el nombre d'empreses amb seu social a l'Estat espanyol amb el 18,5% del total, seguit de la C. de Madrid (16,1%) i Andalusia (15,2%).

En conclusió, totes aquestes dades ens indiquen que, almenys a curt termini, els trasllats de seus socials no han repercutit l'economia catalana, ni els llocs de treball ni la producció de les empreses:

- El 2017 el PIB va créixer un 3,4% respecte l'any anterior, per sobre del creixement de l'Estat espanyol (3,1%), de la mitjana de la UE (2,4%) i de la zona euro (2,3%) 2017.
- El 2017 el nombre d'empreses amb seu a Catalunya va augmentar en 9.385.

Mihaela Popescu

Anàlisi de l'impacte econòmic del procés independentista català

Tesina 2017 – 2018

- Catalunya lidera el nombre d'empreses amb seu social a l'Estat espanyol amb el 18,5% del total.
- El 2017 ha estat l'any en què s'han registrat més entrades a Catalunya de CIFs provinents de la resta de l'Estat espanyol (660 CIFs).

3.3 INVERSIÓ ESTRANGERA A CATALUNYA:

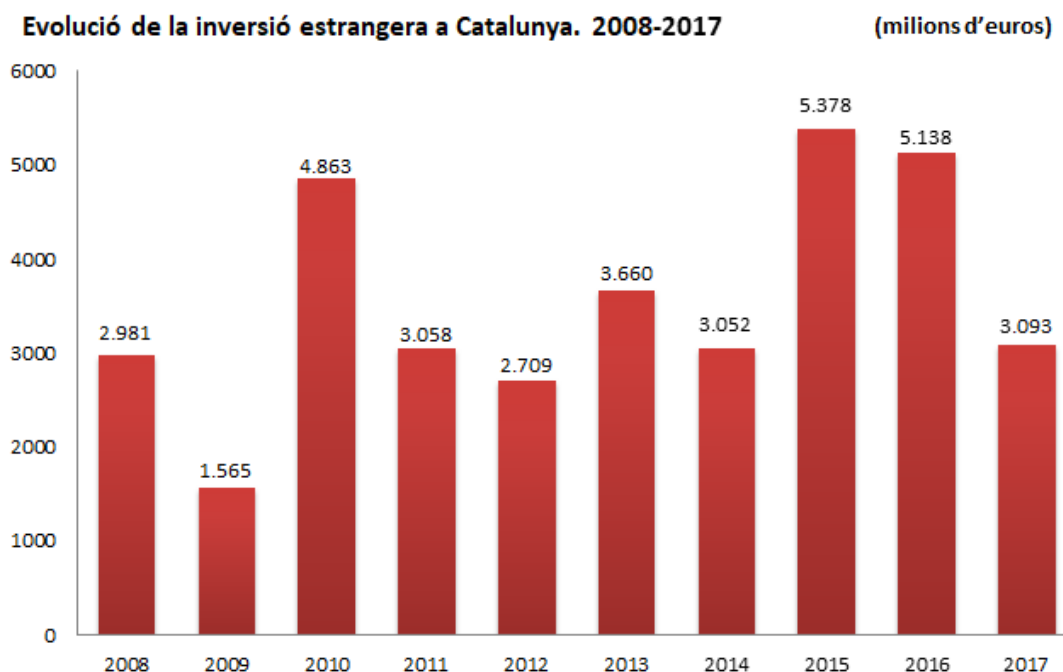
En aquest apartat analitzarem el comportament de la inversió estrangera a Catalunya durant l'any 2017. Recordem que per inversió estrangera en un territori entenem el conjunt de les inversions que generen nova capacitat i creació d'ocupació i les inversions en les quals l'inversor pretén aconseguir control o influència en la direcció i administració d'una empresa que opera fora del territori on resideix.

Segons dades oficials de la MINECO (Ministeri d'Economia i Competitivitat d'Espanya), **la inversió estrangera productiva a Catalunya de l'any 2017 va estar de 3.093,0 M€, un 39,8% menys que l'any 2016, seguint la tendència mundial i de la Unió Europea (-35,1%).**

Els fluxos d'inversió solen ser volàtils, per aquest motiu s'aconsella comparar les dades amb mitjanes quinquennals. En aquest sentit, la inversió estrangera productiva a Catalunya en el període 2013-2017 ha assolit 20.321 M€ (4.064 M€ de mitjana anual), **un 33,9% més** que els 15.176 M€ del quinquenni anterior (3.035 M€ de mitjana anual).

A continuació podem observar aquesta evolució:

Gràfic 8 – Evolució de la inversió estrangera a Catalunya (2008 a 2017)

Font: elaboració pròpia amb dades de la MINECO

Dades a destacar:

- En el període 2013-2017, **els principals inversors van ser països de la Unió Europea:** Luxemburg (14,2%), França (13,2%), els Països Baixos (11,0%) i Alemanya (10,3%).
- El 2017, Catalunya va incrementar un 42% el nombre de projectes d'inversió estrangera atrets.
- En termes de volum d'inversió atret, el 2017 va ser un any excepcionalment positiu per a Catalunya, amb 4.924 M€ captats.
- El 2017, Catalunya va crear un total de 15.632 llocs de treball vinculats a inversió estrangera, xifra que constitueix la dada més elevada d'aquesta variable per a la sèrie històrica.
- El sector de TIC i software va ser el més dinàmic tant el 2017 com el darrer quinquenni per nombre de projectes d'inversió, seguit dels sectors de serveis empresarials i logística.
- Barcelona va ser la quarta ciutat d'Europa Occidental en nombre d'ocupats vinculats a inversió estrangera l'any 2017, amb 85 projectes d'inversió captats, una inversió de 1.256 M€ i 5.677 llocs de treball.
- Algunes de les principals inversores del 2017 van ser Hard Rock, Cavestro, Volkswagen-Seat, Unibail-Rodamco, Orange, MSC Cruises, Carrefour, Boehringer Ingelheim, Logwin i Regus.

Catalunya i Barcelona continuen sent potències regionals clau per al mercat del sud d'Europa i el Mediterrani. Segons ACCIÓ, les empreses estrangeres continuen invertint a Catalunya motivades per la disponibilitat de mà d'obra qualificada, la qualitat de vida, la posició geoestratègica així com l'accés a tecnologia i innovació de primer nivell que els aporta establir-se a Catalunya.

Empreses estrangeres a Catalunya

La llista de fitxatges del 2018 també és llarga i variada. Podem parlar d'empreses com Facebook, Amazon, Microsoft, Oracle, Lidl, Satellogic, Moodle, Frank Recruitment, ChartBoost, MediaMarkt, DHL o UPS. **"Les empreses estrangeres no han caigut en el parany del caos i la inseguretat"**, assegurava la consellera d'Empresa i Coneixement, Àngels Chacón, en una entrevista a *VIA Empresa*.

El Directori d'empreses estrangeres elaborat per ACCIÓ recull **8.642 empreses estrangeres** (50 % o més de capital estranger) amb presència a Catalunya, **provinents de 89 països diferents**. Alemanya, França i els Estats Units lideren el rànquing del 2018, amb un creixement del nombre d'establiments a Catalunya d'un 20 % aproximadament respecte el 2016. La Xina, amb 91 establiments a Catalunya, és la primera vegada que entra en el rànquing del Top 20 de països amb més filials a Catalunya. Un 27 % de les empreses estrangeres a Catalunya són exportadores i són responsables del 50 % de la xifra d'exportacions catalanes. A banda, un 10 % de les empreses estrangeres a Catalunya són innovadores.

La pinzellada numèrica es resumeix de la següent manera: les empreses estrangeres representen l'1% del teixit català, el 31% de la xifra de negocis, el 19% de persones ocupades, el 50% d'exportacions catalanes i el 10% fan R+D.

Segons el *Directori d'empreses estrangeres a Catalunya* l'ecosistema d'empreses estrangeres a Catalunya és dinàmic i està consolidat: els últims 5 anys s'ha creat un 19 % d'empreses estrangeres i un 56 % té més de 10 anys.

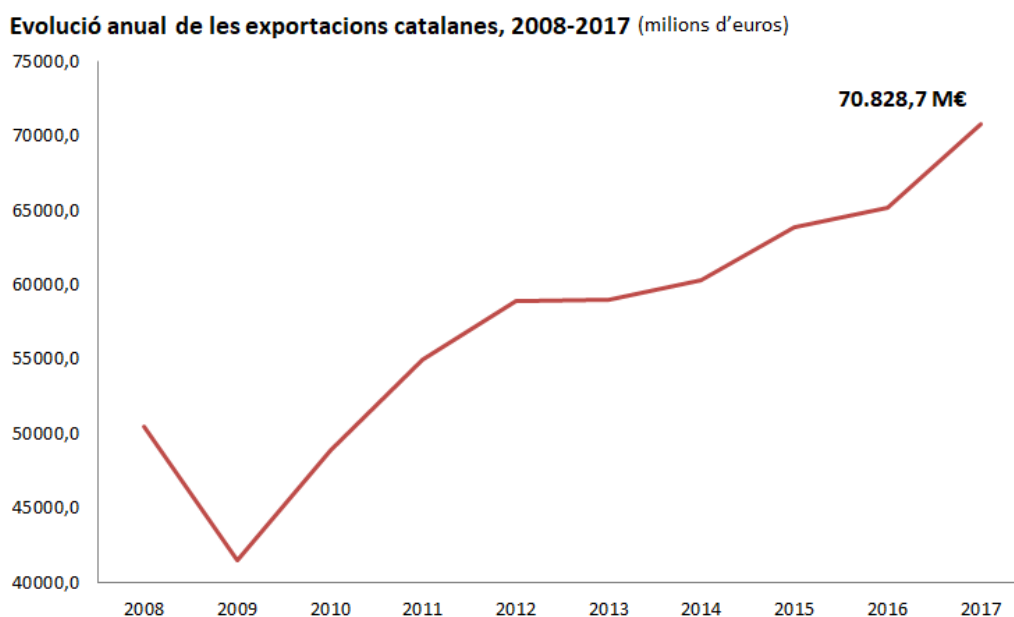
3.4 EXPORTACIONS

Un altre tema que ha generat expectatives negatives ha sigut l'evolució de les exportacions. Tant la societat com el món polític tenia por sobre la imatge que podria donar el conflicte polític internacionalment.

Segons l'*Anàlisi de les exportacions catalanes* realitzat per ACCIÓ els números de l'any 2017 van ser històrics: un total de 70.828,7 milions d'euros i es va arribar a un creixement del 8,7%. Es tracta d'una taxa superior a la zona euro (7,2%) i la UE (7,4%). Actualment Catalunya es situa a la 9a posició econòmica de la zona euro amb major taxa de creixement i lidera les exportacions a l'Estat espanyol amb el 25,6% del total.

Durant l'any 2017 les exportacions a la resta del món van créixer per sobre de les vendes a l'Estat espanyol i representen el 64,5% de les exportacions totals. Les exportacions van créixer a pràcticament tots els sectors però els que van experimentar un creixement més fort són **automoció, química, alimentació i farmacèutic**. Les exportacions d'alt nivell tecnològic van créixer un 9,0%, assolint un nou rècord històric per segon any consecutiu. La Unió Europea va concentrar el 64,9% del total d'exportacions catalanes. Es va notar un creixement generalitzat a tot Europa i un fort dinamisme exportador a la Xina, Índia, Estats Units, Nigèria, Iran i la majoria de països del sud-est asiàtic i del Nord d'Àfrica.

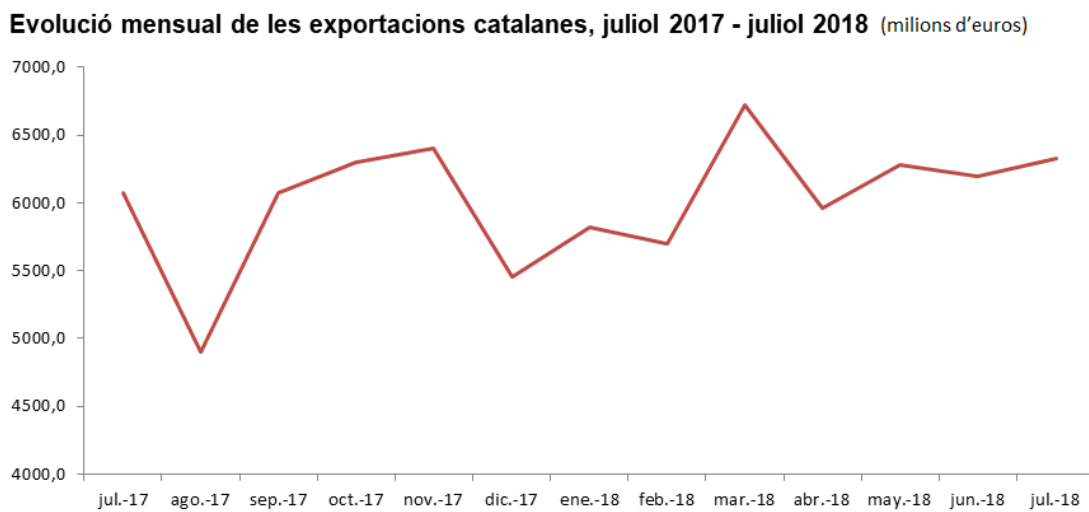
Gràfic 9 – Evolució anual de les exportacions catalanes (2008 a 2017)

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'IDESCAT

Tot i seguir una evolució molt positiva durant els últims anys si observem les exportacions mensuals podem apreciar alguns alts i baixos que ens podrien indicar un cert impacte en les exportacions. Al gràfic que tenim a continuació podem veure un descens durant el mes de novembre però que es recupera els mesos següents. Aquest impacte es podria considerar insignificant si el comparem amb l'evolució dels mesos anteriors i amb l'any anterior.

Gràfic 10 – Evolució mensual de les exportacions catalanes (juliol 2017 a juliol 2018)

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'IDESCAT

3.5 TURISME A CATALUNYA

Per tal de poder analitzar el comportament del turisme primer hem d'entendre que es tracta d'un sector molt susceptible als canvis i a la situació econòmica i social tant dels països receptors com emissors. Per tant, un esdeveniment com per exemple els Jocs Olímpics, un atac terrorista o una crisi política tindran un impacte en la demanda d'aquest sector. A continuació veurem sota quins factors es va desenvolupar el sector turístic durant l'any 2017 i 2018.

Factors interns:

- Els atemptats terroristes de Barcelona i Cambrils del mes d'agost del 2017. Aquests atemptats van causar 16 morts i desenes de ferits.
- L'episodi de violència policial durant el referèndum celebrat el dia 1 d'octubre del 2017. Les imatges van ser difoses arreu del món.
- Període posterior al referèndum: inestabilitat política, manifestacions públiques de ressonància internacional, polítics exiliats i polítics empresonats.

Factors externs:

- Recuperació del turisme mediterrani oriental. S'ha estat consolidant una forta tendència a l'alça dels països que durant els anys anteriors havien patit els efectes del terrorisme i les tensions geopolítiques i que actualment es troben en certa calma. Egipte, Turquia i Tunísia estan creixent a ritmes superiors al 20%.
- Creixement moderat del turisme a Espanya i Itàlia. Cal tenir en compte que aquests dos països partien de xifres extraordinàriament elevades el 2017 i que els anys anteriors havien rebut "prestats" els turistes del mediterrani oriental.
- Les diferències de preus entre les destinacions del mediterrani occidental i oriental. El turisme oriental aposta pel disseny d'estratègies agressives en la fixació de preus.
- Resultat de devaluacions monetàries en alguns dels països no europeus.
- Descens del consum privat a Europa que fa que els principals mercats emissors europeus tinguin més força les destinacions més barates.

El turisme ha sigut un dels temes preocupants com a conseqüència de la inestabilitat política. S'ha de tenir en compte que Espanya és uns dels països més visitats del món, Catalunya és la comunitat autònoma més visitada d'Espanya i Barcelona la ciutat receptora principal. Per tant, si aquesta crisi

política arriba a una escala molt grossa pot afectar negativament l'economia catalana ja que el turisme representa gairebé un 12 % del PIB català.

A continuació estudiarem quins han sigut els resultats del sector turístic i quin ha sigut l'impacte de la situació política catalana.

Dades a destacar:

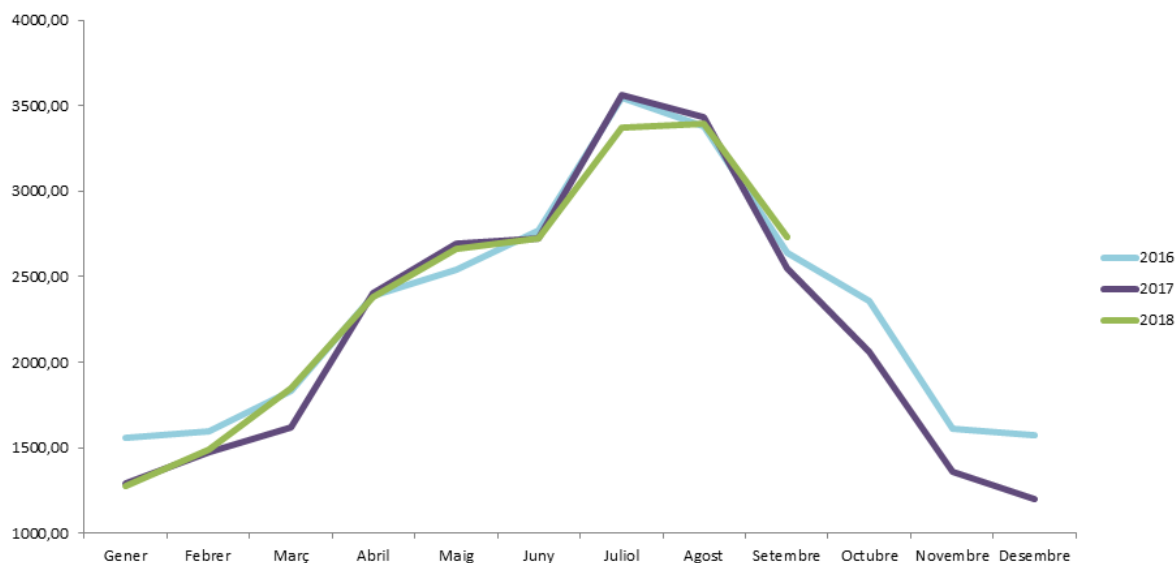
L'any 2017 el turisme català va continuar amb una evolució positiva respecte l'any anterior, especialment en la primera meitat de l'any, tot i que a finals d'any aquest creixement es va moderar.

- ✓ **Durant el 2017 es van comptabilitzar 19 milions de turistes estrangers a Catalunya**, xifra que va suposar un nou rècord i que implica un creixement d'un 5 % en comparació amb l'any anterior.
- ✓ **La despesa també va assolir un valor màxim de 19.152 milions d'euros**, la qual cosa implica un increment d'un 9,6 %.
- ✓ **Els aeroports catalans van rebre 18,7 milions de passatgers de vols internacionals**, un 7,7% més interanual. El 65,6% dels desplaçaments van ser companyies de baix cost i el 34,4% restant tradicionals.

Al gràfic que tenim a continuació podem veure com ha evolucionat l'arribada de viagers internacionals a Catalunya durant l'any 2016, 2017 i 2018 (fins al mes de Setembre). Podem observar que hi ha una evolució semblant cada any, això sí, destaca un creixement superior l'any 2016 comparat amb l'any 2017.

Gràfic 11 – Visitants estrangers a Catalunya (2016 a 2018)

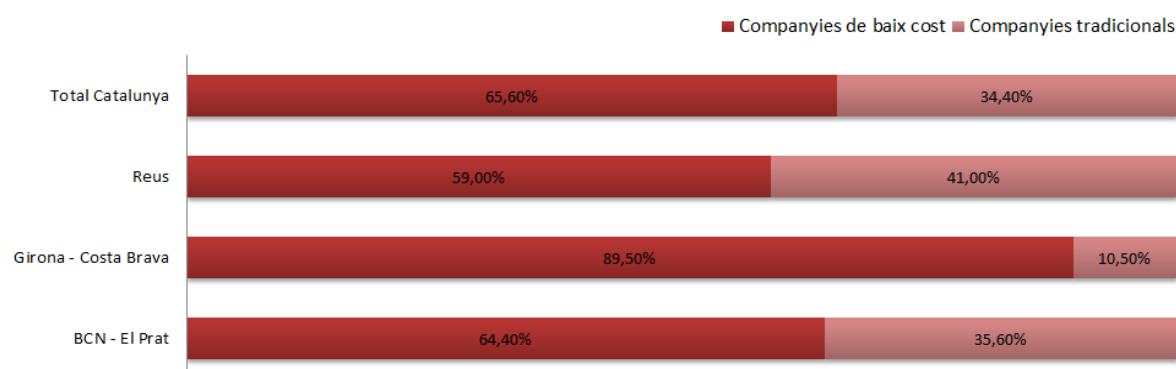
Visitants estrangers a Catalunya (milers)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del IDESCAT

Els primers set mesos del 2018 l'Aeroport de Barcelona va acumular 28.694.472 usuaris, un 5,7% més que el mateix període del 2017, segons dades comunicades per Aena. L'arribada de passatgers internacionals està marcada per una tendència clara de vols low-cost. A continuació podem observar la distribució de l'entrada de passatgers de vols internacionals per companyia aèria i aeroport de destinació (en %) durant el període de gener a desembre de 2017:

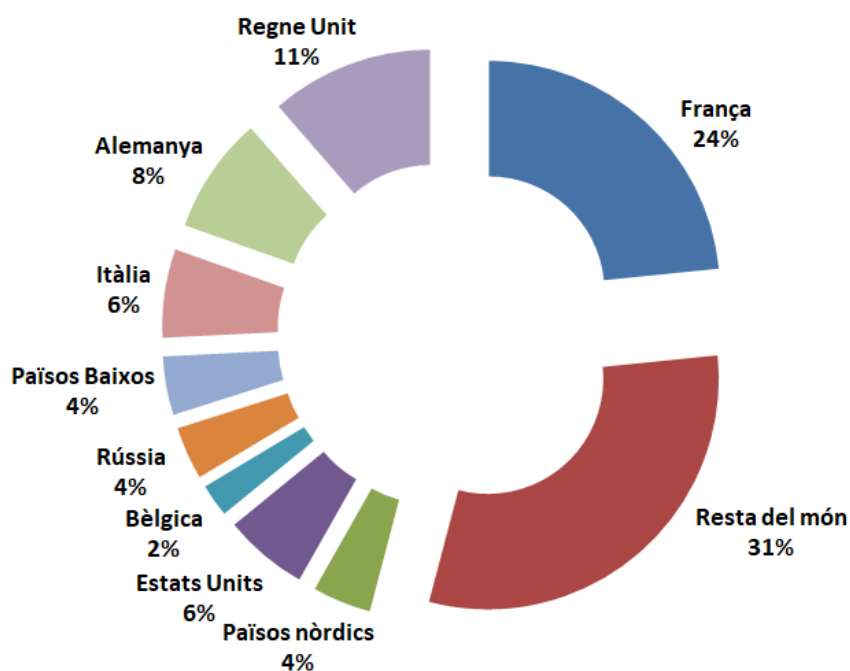
Gràfic 12 – Percentatge de l'entrada de passatgers de vols internacionals a Catalunya per companyia aèria i aeroport de destinació (any 2017)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Observatori de Treball i Mode Productiu i Turespaña

Pel que fa al origen dels turistes internacionals podem destacar França, Alemanya i Regne Unit com principals països.

Gràfic 12 – Distribució de turistes estrangers per país d'origen (en %) (gener 2017 a desembre 2017)

Font: elaboració pròpia a partir de dades IDESCAT

4. BREXIT: POSSIBLE EXEMPLE PER CATALUNYA

El moviment nacionalista no és només cosa de Catalunya. Els últims anys, concretament des de la crisi econòmica mundial del 2008, a molts països occidentals ha renascut un nacionalisme que no es veia des de la Segona Guerra Mundial. Un clar exemple és Estats Units i les eleccions presidencials que han donat pas a un president d'un nacionalisme extrem. Els partits polítics de dreta extrema també estan guanyant molt de pes a nivell europeu. El referèndum que va tenir lloc el 23 de juny del 2016 al Regne Unit sobre la qüestió de si volien romandre dins la Unió Europea o no també és un exemple de com la ideologia d'una Europa unida està canviant.

Es tracta d'un moviment que ha sacsejat institucions tant internacionals com nacionals. Trobem partits ideològicament nacionalistes governant a Àustria, Polònia, Hongria, Eslovàquia, Txèquia, i coalicions que els inclouen a Holanda, Bulgària, Letònia o Finlàndia. A Bèlgica, el principal partit de la coalició de Govern és nacionalista-flamenc. També cal destacar la importància que ha tingut Le Pen per a molts francesos en les eleccions presidencials passades, o de Dinamarca, on el Govern se sosté gràcies al vot extern del partit nacionalista del poble danès, per la qual cosa l'agenda nacionalista aconsegueix condicionar al Govern fins i tot des de l'oposició.

Els noms d'aquests partits i els seus programes fan referència a sentiments patriòtics, homenatgen al poble, prometen desenvolupament posant un fre al procés d'integració europea i fins i tot alguns parlen de teories autàrquiques que recorden a èpoques passades. En alguns casos podem dir que són fantasmes del passat vestits amb llençols nous, moderns i digitals.

Podríem dir que en certa part aquest moviment nacionalista ha nascut fruit de la crisi econòmica i la necessitat de culpar a algú. Les polaritzacions neixen i s'estableixen sobre la base d'eixos conflictius. Europa ha patit molt en els últims anys per la crisi que ha perjudicat en major o menor mesura a tots els Estats membres, donant nous arguments a ideologies i partits nacionalistes.

Tornant a l'exemple que hem posat del Regne Unit, hem dedicat una part de la Tesina per estudiar quines conseqüències i quin impacte està tenint la sortida del Regne Unit de la Unió Europea. Aquest cas podria servir d'exemple per veure com reacciona l'economia nacional davant d'una ruptura. Donat que Catalunya forma part de la Unió Europea podem veure com afectaria la seva sortida en cas de independència. Veurem diferents escenaris que també es podrien aplicar al cas de Catalunya si es donés aquesta situació. Ja que a dia d'avui el Regne Unit tot just està en el pas d'elaborar un pacte que posteriorment s'haurà d'aprovar, agafarem d'exemple tres possibles escenaris: Sense Tracte, Pacte, White Paper i altres escenaris.

El Brexit, mot que fa referència a la sortida de Regne Unit de la Unió Europea, ja està en marxa. El país ja ha decidit sobre la seva sortida de la Unió Europea i el procés ja està iniciat. Tot i que a dia d'avui no se sap de quina manera ho farà, els mercats i les economies ja comencen a tenir reaccions i les empreses estan estudiant estratègies de futur.

Per fer tractar aquest punt ho farem estudiant l'informe realitzat pel Govern Britànic anomenat *EU Exit - Long-term economic analysis - November 2018*.

Tipologia de possibles escenaris

- Sense acord
- Acord amb comerç lliure
- Acord membre Espai Econòmic Europeu (EEA)
- White Paper
- Altres escenaris

Considerem que una ruptura **sense acord** seria mantenir una relació amb l'absència d'un acord entre el Regne Unit i la Unió Europea. En aquestes condicions se suposa que el Regne Unit i la UE

comerçarien amb termes no preferents de l'OMC amb les tarifes fixades per la Nació Més Afavorida (MFN) aplicades a la UE dels 30.

L'acord amb lliure comerç representa una àrea de lliure comerç (FTA) hipotètica amb zero aranzels, basat en estimacions de barreres no aranzelàries (NTB) mitjanes entre socis rellevants de la FTA. Com a tal no busca definir ni modelar un acord a mida. Aquest escenari no és indicatiu de la política del govern, ja que no compliria els objectius del Regne Unit, per evitar una frontera difícil entre Irlanda del Nord i Irlanda.

L'acord que inclouria al Regne Unit a l'Espai Econòmic Europeu representa la pertinença al Mercat Únic. Els estats membres de l'EEA no pertanyen a la UE, no formen part de la Unió Duana però hi ha la lliure circulació de persones. Aquest escenari no és coherent amb la política governamental ja que significaria estar al Mercat Únic, implementant de manera automàtica i total la nova legislació de la UE i també significaria una lliure circulació continuada. Tampoc implicaria no complir amb el compromís del Govern de garantir una frontera fàcil entre Irlanda del Nord i Irlanda.

Un **escenari del White Paper** (paper blanc) fa servir estimacions del cost comercial a partir de les hipòtesis de política establertes en el White Paper realitzat pel Govern el juliol de 2018: "*La relació futura entre el Regne Unit i la Unió Europea*".

Oportunitats de col·laboració

En un període delicat de canvis és molt important poder comptar amb el recolzament de tercers. El Regne Unit va desvetllar quatre pactes amb Espanya en el marc del seu acord de sortida de la Unió Europea que suposaran una cooperació sense precedents entre Madrid i Gibraltar, territori britànic al sud de la península Ibèrica.

Els memoràndums d'enteniment reforcen la cooperació en la lluita contra el contraban de tabac, en les tasques policials i duaneres, en els drets dels treballadors i en el medi ambient.

Aquestes mesures s'aplicaran durant el període de transició a la sortida del Regne Unit de la UE. Suposen un impuls de les complicades relacions entre Espanya i aquest territori britànic reclamat històricament per Madrid.

En aquests acords, Gibraltar es compromet a reduir la diferència de preus del tabac respecte a Espanya per mitigar el contraban. Actualment els preus són entre un 25 i un 48% més baixos que a Espanya en funció del producte.

La sortida del Regne Unit de la Unió Europea deixarà un impacte econòmic qualsevol sigui la manera de la seva sortida. Actualment l'economia està creixent, l'atur és baix i els sous reals estan augmentant. La relació econòmica futura del Govern Britànic amb la UE i la política de comerç global seran els principals conductors del futur comerç entre el país i la UE, la UE i el país i també la resta del món. S'espera que sota tots els possibles escenaris, tot això influirà d'alguna manera la productivitat i l'econòmica. Tot i així l'economia continuarà creixent a llarg termini.

Actualment l'estat del Brexit està per acordar-se i això dóna pas a diferents possibles escenaris amb possibles conseqüències. El Govern Britànic ha reconegut que tant amb acord o sense, el Brexit perjudicarà a l'economia de Regne Unit. Segons l'informe emès pel govern, l'economia cauria almenys un 3,9 % en 15 anys, si es ratifica aquest pacte, mentre que si la sortida serà abrupta i sense acord, el PIB es reduiria al 9 %. La primera ministra, Theresa May, ha assegurat que l'impacte econòmic serà millor amb el Brexit que sense. L'informe mostra que com més altes seran les fronteres entre Regne Unit i la Unió Europea més gran seran els costos econòmics.

Les dades figuren en un informe elaborat pels ministeris s'ha fet públic coincidint amb la gira de Theresa May pel país per intentar convèncer al Parlament i a l'opinió pública sobre els beneficis del pacte que ha negociat amb Brussel·les. Tot això ha tingut lloc dues setmanes abans que la Cambra dels Comuns voti si recolza o rebutja el text.

Els ministeris han analitzat l'impacte del Brexit, comparat amb la pertinença a la Unió Europea, en els escenaris hipotètics del no-acord, una pertinença a l'Espai Econòmic Europeu similar al de Noruega, un pacte de lliure comerç a l'estil de Canadà i un acord similar a l'aconseguit pel Govern.

Impacte en el volum de comerç

En un escenari d'aïllament, el canvi dins la transparència de comerç influirà en el comportament econòmic, especialment les decisions de compres (demanda) i ventes (producció i subministrament). Si es posen unes barreres de comerç baixes, com per exemple una reducció dels aranzels comercials, es reduirà també el preu de les exportacions i importacions britàniques. Això seria d'esperar que incentivi el comerç i fer que els consumidors comprin més a l'exterior. Però si per contra, es possessin unes barreres de comerç més alta entre països, seria d'esperar que incrementi el cost de les exportacions i importacions i incentivés un focus en el mercat domèstic.

Segons l'anàlisi realitzat pel Govern Britànic es calcula que les barreres de comerç entre el Regne Unit i la UE aniran cap a la baixa a llarg termini. L'anàlisi mostra que el comerç en termes de volums

serà altament sensible respecte un nou aranzel sense barreres (NTB) i als nou impostos. Això reflecteix unes cadenes de subministrament molt tancades i sensibilitat en els preus del comerç de béns i serveis. Hi podria haver-hi alguna substitució domèstica i fins i tot la posada en marxa d'algunes cadenes de subministrament. Les estimacions mostren que també hi hauria algun canvi en els negocis i els mercats a on operen, alguns anirien a buscar mercats amb barreres de comerç més baixes. El comerç amb els països extracomunitaris podrien ser una manera de recuperar alguna part del comerç perdut amb la UE.

Escenari sense tracte:

L'escenari de la possibilitat sense cap tracte suposa un augment de les barreres de comerç i podria resultar amb un volum molt baix de comerç entre Regne Unit i la UE comparat amb el volum actual.

Mentre les importacions i exportacions del Regne Unit quedarien afectades per augments similars, pel que fa els costos de comerç, el volum d'importacions resultaria més afectat arran d'una probable caiguda de la demanda i dels ingressos domèstics. Algun comerç està previst canviar cap a mercats extracomunitaris i això suposaria un increment en el comerç amb la resta del món.

Escenari White Paper

L'anàlisi calcula que el model del Paper Blanc resultaria amb un augment modest dels costos de comerç amb la UE comparat amb l'actualitat. Com a resultat macroeconòmic es calcula que el volum del comerç entre el Regne Unit i UE seria més baix comparat amb avui dia.

L'anàlisi calcula que l'escenari de Paper Blanc provocaria una sensibilitat addicional pels nivells potencials de NTBs (aranzel sense barreres) i es donaria un volum de comerç més baix entre el Regne Unit i UE, particularment pels sectors de béns que comercien més amb la UE.

Altres escenaris

En general, qualsevol escenari diferent de l'actual està estimat que sigui d'un volum de comerç entre Regne Unit i la UE més baix. Els aranzels comercials dels béns seria la principal causa.

Impacte del benefici comercial

La transparència comercial beneficia l'economia i augmenta el beneficis per diferents canals. Els volums de comerç més alt creen un mercat més gran per les empreses per tal de poder vendre els seus béns i serveis i permeten l'expansió. La transparència pot augmentar la competència entre les

empreses, incentivant l'especialització, innovació i l'adopció de nova tecnologia. Aquests factors ajuden a millorar la productivitat, el creixement a llarg termini, l'oferta i la reducció de preus. L'expansió de la producció també suposa augments dels ingressos i dels sous reals, cosa que incentiva la demanda en l'economia. Per altra banda, una reducció del volum de comerç entre països suposaria una disminució de la productivitat i del creixement a llarg termini.

Escenari sense tracte

Una reducció del comerç suposa una reducció també del PIB del país. Per tant, un escenari sense tracte que implica l'augment dels aranzels automàticament tindrà un gran impacte en el PIB. Això reflecteix l'impacte combinat de la reducció dels ingressos, la seva productivitat i els seus recursos. Unes barreres de comerç altes també influeix la demanda laboral i augmenta el cost de la importació de béns i serveis.

L'impacte del PIB es pot desglossar en canvis en sous reals, impostos i ingressos de capital. La caiguda dels sous reals podria ser més gran que la caiguda del PIB i això es podria apreciar valorant els ingressos capitals i els impostos, els quals es veurien afectats si el PIB disminueix. Aquest comportament es reproduirà en més o menys mesura a qualsevol dels possibles escenaris de la sortida del Regne Unit de la UE.

Escenari White Paper

Comparat amb avui dia, els beneficis econòmics i els sous reals s'estima moderadament a la baixa a llarg termini en un escenari White Paper. Aquest escenari amb una sensibilitat addicional aportarien uns beneficis econòmics i uns sous reals més baixos com a resultat d'uns nivells alts de aranzels sense barreres.

Altres escenaris

Tal com hem comentat anteriorment, qualsevol escenari de sortida de la UE suposaria un PIB i uns sous reals més baixos que els actuals degut als aranzels.

Comparat amb avui dia, el PIB es mostra més baix per un escenari sense tracte. El principal motiu es reflecteix en l'impacte que tindrien els aranzels comercials. L'impacte del PIB també es mostra alt per l'escenari White Paper malgrat l'impacte en el volum de comerç. Això reflecteix increments destacables en els impostos que afectaria la demanda de béns i serveis. En un escenari White Paper, mentre les barreres dels serveis augmentarien, les barreres del comerç de béns serien més baixes i això suposaria un impacte global menor.

Impacte en la migració

L'anàlisi realitzat pel Govern Britànic té en consideració les implicacions que suposa deixar la UE en termes de migració, incloent els impactes econòmics i fiscals pel fet de tallar el lliure moviment i determinar acords de migració independents a llarg termini en línia amb l'interès nacional del Regne Unit.

El Comitè de Migració ha publicat una valoració sobre funció de la migració de la Unió Europea en l'economia de Regne Unit. S'examinen evidències sobre els llocs on treballen els comunitaris, els beneficis econòmics que generen i el seu consum de béns i serveis. En l'informe també es té en consideració l'aportació de productivitat i innovació d'aquests immigrants.

Els resultats tenen en consideració canvis ja esperats dels fluxos migratoris que podrien estar influïts tant pels acords com per canvis genèrics en l'economia que afectarien la decisió dels immigrants per anar al Regne Unit.

Podríem parlar de **dues possibles variants migratòries**. Per una banda i casi de manera segura, **si el Regne Unit abandona la UE, el moviment lliure de persones de la zona EEA (Espai Econòmic Europeu) s'acabarà** i el Govern Britànic haurà de pensar noves propostes per la migració futura. Per altra banda podem parlar de **zero canvis en la migració en el possible cas que Regne Unit no marxi de la UE**. Podríem dir que aquests dos escenaris són els dos extrems del futura de la migració. El més probable és que a la realitat s'arribi a un acord entremig però si no hi ha cap tipus d'acord el moviment migratori entre la comunitat europea i Regne Unit quedarà tancat.

Pel Govern Britànic és molt important mantenir un moviment migratori viu amb l' Espai Econòmic Europeu. El motiu principal és el pes que suposa per l'economia i per la demografia.

S'ha de tenir en compte que el futur del moviment migratori dels treballadors que pertanyen al EEA tindrà un menor o major impacte segons els canvis en l'economia arran els pactes comercials. Qualsevol pacte comercial influenciarà també el flux migratori i la decisió dels treballadors del EEA per anar a treballar al Regne Unit, indiferentment quins siguin els pactes migratoris.

De totes maneres la migració es continuarà regint per la situació del mercat laboral i les característiques del immigrant. Les tendències migratòries són el resultat d'una suma de factors que afecten a cada decisió per migrar com per exemple les condicions econòmiques i demogràfiques del seu país d'origen o les condicions econòmiques del país de destinació (en aquest cas el Regne Unit).

Impacte fiscal

El Govern Britànic ha realitzat anàlisis per entendre l'impacte de diferents escenaris de sortida de la UE en el dèficit fiscal, identificant els costos indirectes i directes i els estalvis derivats de la sortida de la UE. Els efectes indirectes són els que estan relacionats amb els canvis en la mida i l'estructura de l'economia després que el Regne Unit deixi la UE, cosa que suposa implicacions per als ingressos fiscals i la despesa social. Els efectes directes capturen els costos fiscals i els estalvis addicionals que no estan impulsats per canvis en la mida de l'economia i inclouen les implicacions d'una nova relació financera amb la UE i els ingressos duaners de la UE i el resta del comerç mundial.

L'anàlisi fiscal assumeix un estat final de l'any de 2035-36, 15 anys després del final del període d'execució.

Els canvis en la mida i l'estructura de l'economia del Regne Unit com a conseqüència de l'abandonament de la UE tindran implicacions importants per a les finances públiques del Regne Unit. L'anàlisi realitzat pel Govern Britànic considera l'impacte en el dèficit fiscal de diferents escenaris de sortida. Això es fa estimant els impactes fiscals indirectes i directes de cada escenari, així com les conseqüències dels interessos del deute de qualsevol préstec addicional.

Els impactes fiscals indirectes són els que estan relacionats amb els canvis en la mida i l'estructura de l'economia com a conseqüència de la sortida del Regne Unit a la UE. Inclouen l'impacte econòmic de les barreres no aranzelàries, les tarifes, la migració, les flexibilitats reguladores i l'augment del comerç amb la resta del món.

Els impactes fiscals directes inclouen els estalvis associats amb l'augment dels ingressos duaners i la suspensió dels pagaments al pressupost de la UE. També inclouen despeses de la liquidació financera del Regne Unit i la UE, les despeses futures en programes relacionats amb la UE o la seva reposició interna i la despesa addicional per part dels departaments en l'administració.

Por de perdre la innovació

El Regne Unit és el quart país del món on existeix més **col·laboració entre indústria i centres de recerca**. Mostra d'aquest fort lligam són els programes d'*open innovation*, una font habitual d'R&D extern per a les grans empreses. Aquestes iniciatives corporatives pretenen establir col·laboracions

amb agents externs com ara *start-ups* o centres tecnològics, sigui via subcontractació, cooperació o adquisició de productes ja desenvolupats. Aquest és el cas de l'empresa Unilever, que a través del seu programa d'*open innovation* està buscant solucions innovadores per a reptes com la millora de la salut i la higiene, la reducció de l'impacte ambiental o la millora de les condicions de vida dels petits agricultors. O el cas de l'agroalimentària escocesa Devro, que vol incorporar tecnologies externes per a reptes com la recuperació de components químics dels efluent industrials.

Un altre mecanisme d'inversió en innovació és la compra pública innovadora, que està recolzada pel fons britànics de la *Small Business Research Initiative* (SBRI). La SBRI busca connectar els reptes del sector públic amb idees innovadores de la indústria a través de projectes de compra pública innovadora sovint oberts a empreses internacionals. Per exemple, el sistema de salut escocès està utilitzant aquest mecanisme per a innovar en la diagnòsi i el tractament dermatològic a través de plataformes digitals. En la mateixa línia, el govern anglès està utilitzant compra pública innovadora per a dissenyar els centres d'atenció primària del futur, en volum de treball i gestió de la demanda, en diagnòstic i en cura personal.

Que l'ecosistema d'innovació britànic està a l'aguait de què resulta d'aquestes negociacions és evident. Però en temps incerts, cal estar més alerta que mai i no oblidar els altres motors d'innovació del país, que en l'economia que ocupa la tercera posició al Global Innovation Index, no són pocs. En el context del gran repte que representa el Brexit per a l'ecosistema d'innovació europeu, els múltiples programes d'*open innovation* o de compra pública innovadora emergeixen com a grans oportunitats també per a les empreses i els centres de recerca i tecnològics de Catalunya.

Incertesa negativa en el mercat farmacèutic

Paral·lelament hi ha empreses que parlen sobre la incertesa actual i la classifiquen com negativa. Els empresaris estan pendents de les decisions polítiques i volen veure ràpidament com acabarà tot això. El president no executiu de la farmacèutica britànica AstraZeneca, Leif Johansson, ha advertit sobre el risc d'escassetat de medicaments tant a Regne Unit com en la resta d'Europa si es produeix un Brexit dur.

L'empresa AstraZeneca ha començat a adaptar-se, la qual cosa indica que deixarà d'invertir en el Regne Unit. Mentre hi hagi incertesa deixaran d'invertir en la part industrial. Consideren que seria totalment contraproductiu invertir a través del Canal de la Manxa, si no hi ha un acord de lliure

comerç el Brexit causarà un xoc. Asseguren que aquesta decisió és temporal. Estan reposant les seves reserves de medicaments i reassignant els seus recursos a les instal·lacions que tenen a Suècia i França. Per tal d'evitar una situació de crisi en la medicació, l'empresa està duplicant el control de qualitat i les proves realitzades en el Regne Unit a Suècia. Han ampliat les seves accions en cas d'un "escenari de col·lapse". Per alguns medicaments produïts en el Regne Unit, com per exemple el Zoladex, que es prescriuen per al càncer de pròstata i de mama, els han inclòs en una llista especial perquè puguin importar-se fins i tot si hi ha bloqueig a les fronteres.

En el cas d'un Brexit dur, existeix el risc que els pacients de tots dos costats del Canal no tinguin accés a tots els medicaments que necessiten ja que no totes les certificacions hauran estat lliurades a temps. Aquesta és una de les raons per les quals AstraZeneca està intentat convèncer als líders polítics de la importància i el perill que suposa el Brexit.

Alerta pels subministrament d'aliments

Alguns experts adverteixen que si la sortida del Regne Unit de la UE té lloc de manera brusca pot interrompre el subministrament d'aliments en algunes regions del país i provocar desordres socials. Especialistes de les universitats de Londres i de Sussex i l'Institut de Salut Mediambiental (CIEH) indiquen que el Brexit pot reduir els estàndards de qualitat i modificar els preus del menjar.

Davant aquests riscos, els experts han enviat una carta a totes les autoritats locals del Regne Unit en la qual aconsellen formar equips que analitzin el possible impacte de la sortida de la UE a les seves respectives zones. Els analistes assenyalen que la ruptura amb la UE afectarà al sistema alimentari britànic en qualsevol cas, encara que subratllen que una sortida sense acord és la que més riscos comporta.

"L'impacte del Brexit en la disponibilitat d'aliments dependrà d'on visqui cada persona. Les que estan més lluny dels ports del canal de la Manxa són les que corren majors riscos", va afirmar el professor de Política Científica de la Universitat de Sussex Erik Millstone. Suggereix així mateix que s'avaluï quins són els principals riscos en aquest àrea i s'examini la capacitat per emmagatzemar reserves alimentàries addicionals en cas de necessitat.

És el Brexit un exemple per Catalunya?

Tal i com he pogut veure als punts anteriors fins i tot pel Regne Unit, que és una potencia mundial indiscutible, les conseqüències de la seva sortida de la UE són incertes. Tot el que s'havia "venut" als ciutadans, les promeses de riquesa i estabilitat, s'estan qüestionant i s'està generant molta incertesa a nivell empresarial.

Una sortida de la Unió Europea té uns impactes econòmics molt grans. És molt important si es pacten unes condicions favorables pel país que abandona però és molt complicat arribar a un pacte d'aquest tipus degut a que els membres no volen que un país tan important com Regne Unit marxi.

El punt més dèbil és el comerç ja que els països membres tenen disposes de moltes facilitats, en canvi els països no membres han de pagar més impostos i costa més tenir unes exportacions i importacions igual de fluides.

El lliure moviment no deixa de ser també important ja que el sector turístic i el mercat laboral són dos grans recaptadors d'ingressos.

El que està clar és que a curt i mig termini l'economia del país no donarà una bona resposta. A llarg termini hi ha altres factors que poden intervenir i que tant en el cas de Regne Unit com Catalunya

5. CONCLUSIONS

La situació actual a Catalunya ha generat moltes opinions i molts punts de vista contraris. S'han creat moltes expectatives negatives a curt termini que parlaven d'amenaques per sectors claus de l'economia catalana. Personatges polítics i alguns economistes o empresaris preveien una caiguda important del PIB. Alguns deien que la crisi política allunyaria el turistes estrangers. D'altres asseguraven que Catalunya deixaria de ser un objectiu per la inversió estrangera.

L'objectiu d'aquest treball es concentrava en profunditzar en tots aquests aspectes i veure quina evolució hi ha hagut des dels inicis de d'aquesta situació i fins a l'actualitat. Considerem que els inicis tenen el seu origen amb els fets del 20 de Setembre del 2017 amb la macrooperació policial a Catalunya per aturar la realització del referèndum. Per aquest motiu les estadístiques que hem estudiat són de l'any 2017 i fins a l'actualitat.

Hem treballat amb dades estadístiques considerades fiables, publicades pel l'Estat Espanyol, la Generalitat de Catalunya i el Govern Britànic, per tal d'obtenir un resultat real. **Les dades oficials analitzades recullen un impacte del context polític en l'activitat econòmica molt lleu. Les estadístiques mostren que l'impacte ha sigut mínim pel PIB, exportacions, activitat del port, producció industrial i moviments als aeroports.**

A part dels resultats del marc econòmic català, un aspecte que ha generat molta controvèrsia a nivell empresarial i en la ciutadania ha sigut el canvi de seu social d'algunes empreses catalanes molt importants. Es tracta d'una onada que es va iniciar la setmana posterior al referèndum de l'1 d'octubre. Segons els estudis realitzats per la Generalitat de Catalunya hem pogut veure que l'impacte que ha tingut i que tindrà en l'economia catalana és molt baix. **Han sigut molt poques les empreses que han dut a terme el canvi de seu social i la majoria són grups d'empreses amb poc pes econòmic.**

Pel que fa el Turisme, la Inversió estrangera a Catalunya i les Exportacions catalanes les estadístiques indiquen un molt bon resultat per l'any 2017. De fet, els tres sectors han donat números històrics. Això sí, l'increment no ha sigut igual d'exitós que a finals de l'any 2016 però s'ha de tenir en compte que a nivell europeu i mundial hi ha hagut una tendència a la baixa de l'economia. Hi ha molts factors com, per exemple, les decisions polítiques de països com Estats Units i el Regne Unit que han afectat el curs de l'economia mundial i, per tant, la catalana.

Es dibuixa doncs un escenari en què l'impacte de la incertesa política resulta evident però de moment a curt termini i amb els números a la mà no s'ha arribat als pronòstics més pessimistes.

Mihaela Popescu

Anàlisi de l'impacte econòmic del procés independentista català

Tesina 2017 – 2018

Es tracta de dades conjunturals, lligades a un període d'un any, de manera que s'hauria de veure quin camí es pren políticament perquè l'economia també marqui una tendència a llarg termini. La relació entre l'Estat Espanyol i Catalunya continuarà sent el factor principal pel recorregut de l'economia.

Aquesta mateixa conclusió l'hem pogut veure quan hem estudiat la comparació de Catalunya amb el Brexit. L'impacte econòmic a nivell britànic i europeu dependrà totalment de la futura relació entre el Regne Unit i la Unió Europea. Hem vist que la retirada de la UE per sí ja suposa un impacte molt gran en l'economia del país però la manera com es faci serà clau pel futur dels beneficis empresarials, els sous, el comerç i fins i tot per la relació amb els altres membres.

6. BIBLIOGRAFIA

- Independentisme català https://ca.wikipedia.org/wiki/Independentisme_catal%C3%A0
- *Nota de Conjuntura Econòmica* - Juliol 2018 – realitzat pel Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, Generalitat de Catalunya
- *Trets de l'economia catalana* – Desembre 2017 - realitzat pel Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, Generalitat de Catalunya
- Enquesta d'opinió dels economistes, Primavera 2018 – realitzat pel Col·legi d'Economistes de Catalunya
- Anàlisi directori empreses estrangeres a Catalunya – Maig 2018 - realitzat per Acció, Generalitat de Catalunya.
- Anàlisi de les exportacions catalanes 2017 – Març 2018 - realitzat per Acció, Generalitat de Catalunya.
- Efectes del trasllat de seus socials en l'economia productiva de Catalunya - Setembre 2018 – realitzat per la Generalitat de Catalunya, Departament d'Empresa i Coneixement
- Catalunya. Balanç turístic anual 2017 – Març 2018 - realitzat per l'Observatori del Treball i Model Productiu
- L'activitat turística als països mediterranis durant l'any 2018 – realitzat per la Direcció General de Turisme, Generalitat de Catalunya
- *Valoración empresarial del tercer trimestre (verano) y expectativas para el cierre del 2018 - Perspectivas turísticas, nº 66* – Octubre 2018 - realitzat per l'empresa Excelsur
- La inversió estrangera a Catalunya 2017 – Juny 2018 - realitzat per Acció, Generalitat de Catalunya.
- EU Exit - Long-term economic analysis - Novembre 2018 - Presentat al Parlament pel Primer Ministre Britànic i per Comandament de la seva Majestat
- <https://www.ons.gov.uk/economy/nationalaccounts>
- Informe Regne Unit, Nota Econòmica - realitzat per Acció, Generalitat de Catalunya.